

1 LiFE ali "Življenjski slog za okolje"

Misija LiFE oz. "Življenjski slog za okolje" se je začela v 75. letu indijske neodvisnosti in vključuje 75 dejanj v 7 kategorijah, tako da je večina dejanj:

- specifičnih in merljivih
- enostavnih za izvedbo s strani posameznikov, skupnosti in institucij, z minimalno odvisnostjo od oskrbovalcev in dobaviteljev
- nemotečih za tekoče gospodarske dejavnosti in pravzaprav spodbujevalnih gospodarskih aktivnosti v bližnji prihodnosti

1 Seznam dejanj

1 Varčevanje z energijo

- 1 Uporabite žarnice LED
- 2 Uporabljajte javni prevoz, kjer koli je to mogoče
- 3 Pojdite po stopnicah namesto z dvigalom, kjer koli je to mogoče
- 4 Ugasnite motorje vozil ob rdečem semaforju in na železniških prehodih
- 5 Za lokalne ali krajše vožnje uporabljajte kolesa
- 6 Po uporabi izklopite namakalne črpalke
- 7 Dajte prednost električnim vozilom (CNG/EV) pred vozili na bencin/dizel
- 8 Opravljajte skupne vožnje s prijatelji in sodelavci
- 9 Vozite v pravi prestavi. Ko ne menjate prestav, držite nogo stran od sklopke
- 10 Na strehe namestite solarni grelnik vode
- 11 Naprave izklopite iz vtičnic, ko jih ne uporabljate
- 12 Uporabljajte bioplin za kuhanje in drugo uporabo električnih naprav
- 13 Temperaturo klimatskih naprav vzdržujte na 24 stopinj
- 14 Dajte prednost loncem na pritisk pred drugo posodo
- 15 Vaše elektronske naprave naj bodo v načinu varčevanja z energijo
- 16 Uporabite pametna stikala za naprave, ki se pogosto uporabljajo
- 17 Namestite skupnostne lončene posode za hladilno vodo
- 18 Redno odtajajte hladilnik ali zamrzovalnik

19 Tecite na prostem namesto na tekalni stezi

2 Varčevanje z vodo

- 20 Gojite poljščine, ki potrebujejo manj vode, kot je npr. proso
- 21 Sodelujte pri polnjenju podeželskih vodnih zbiralnikov prek sheme Amrit Sarovar
- 22 Izvajajte raznolikost posevkov. Preidite z gojenja riža in pšenice na stročnice in oljnice
- 23 Uporabljajte učinkovito tehnologijo za varčevanje z vodo (kot so mikro namakanje, nasipi, kmetijski ribniki, neposredno posejan riž, izmenično vlaženje in sušenje in drugo)
- 24 Ustvarite infrastrukturo za zbiranje deževnice doma/v šolah/pisarnah
- 25 Kjer je le mogoče, uporabljajte kapljične namakalne sisteme, ustvarjene z odpadnimi materiali
- 26 Ponovno uporabite vodo iz oprane zelenjave za zalivanje rastlin in druge namene
- 27 Težke lonce in ponve predhodno namočite, preden jih pomijete
- 28 Ne zavržite neuporabljene shranjene vode vsakič, ko v pipe priteče sveža voda
- 29 Za zalivanje rastlin/tal/vozil uporabljajte vedra namesto cevi
- 30 Odpravite puščanje v splakovalnikih, pipah in vodovodnih ceveh
- 31 Za pipe, prhe in straniščne splakovalne enote uporabljajte vodo, učinkovito napeljavo
- 32 Investirajte v vodomer za svoj dom, da boste redno merili porabo vode
- 33 Ponovno uporabite vodo iz klimatskih ali prečiščevalnih naprav za čiščenje pripomočkov, zalivanje rastlin in drugo
- 34 Dajte prednost sistemu za čiščenje vode, ki porabi manj vode

3 Zmanjšanje plastike za enkratno uporabo

- 35 Namesto plastičnih vrečk za nakupovanje uporabite tekstilno vrečko
- 36 Nosite s sabo svojo steklenico vode, kjer koli je to mogoče
- 37 Ponovno uporabite steklene posode/plastične predmete za pakiranje kot škatle za shranjevanje
- 38 Sodelujte in pozovite druge k udeležbi pri akcijah čiščenja mest in vodnih zbirališč
- 39 Med srečanji in dogodki raje uporabljajte okolju prijazen jedilni pribor, ki ni iz plastike
- 40 Zaprite tekoče pipe, ko jih ne uporabljate aktivno
- 41 Namesto higienskih vložkov uporabljajte menstrualno skodelico
- 42 Uporabite reciklirano plastiko namesto čiste plastike, kjer koli je to mogoče
- 43 Uporabite jeklene/plastične škatle za kosilo, ki jih je mogoče reciklirati, in steklenice za vodo
- 44 Embalažo za mleko, pinjenec ipd. odrežite le delno, da se plastični koščki ne bodo mešali z biorazgradljivimi odpadki
- 45 Odločite se za bambusove zobne ščetke in glavnike iz lesa neema

4 Sprejetje trajnostnih prehranskih sistemov

- 46 Vključite proso v prehrano prek sheme Anganwadi, sheme opoldanskega obroka in sheme za raznolikost izdelkov
- 47 Doma kompostirajte ostanke hrane
- 48 Ustvarite kuhinjske/terasne vrtove v domovih/šolah/pisarnah
- 49 Pripravite organsko gnojilo iz kravjih iztrebkov in ga uporabite na kmetijah
- 50 Dajte prednost lokalno dostopni in sezonski hrani
- 51 Za dnevne obroke uporabljajte manjše krožnike, da zmanjšate izgubo hrane

5 Zmanjšanje količine odpadkov (ukrepi Swachhata)

- 52 V bioplinarno prispevajte odpadke goveda, živalske odpadke in kmetijske odpadke (pod GOBARDHAN)
- 53 Ločujte suhe in mokre odpadke doma
- 54 Uporabite kmetijske ostanke, živalske odpadke za kompostiranje in gnojenje
- 55 Reciklirajte in ponovno uporabite stare časopise in revije
- 56 Z neuporabljenimi in surovimi ostanki zelenjave nahranite govedo
- 57 Nastavite tiskalnik na obojestransko tiskanje (kot privzeto)
- 58 Popravite, ponovno uporabite in reciklirajte staro pohištvo
- 59 Kupujte papirnate izdelke iz recikliranega papirja
- 60 Podarite stara oblačila in knjige
- 61 Ne odlagajte odpadkov v vodne zbiralnike in na javne prostore
- 62 Ne dovolite hišnim ljubljencem iztrebljati na javnih površinah

6

7 Zdrav življenjski slog

- 63 Pri prehranjevanju za dobro počutje spodbujajte uporabo prosa in avtohtonih zelišč ter zdravih rastlin v prehrani
- 64 Raje uživajte naravne ali ekološke izdelke
- 65 Začnite ohranjati biotsko raznovrstnost na ravni skupnosti
- 66 Posadite zdrave rastline, kot so nim, tulsi, giloj, meta, karijevi listi, ašvaganda itd. v gospodinjskih prostorih
- 67 Ukvarjajte se z naravnim ali ekološkim kmetovanjem
- 68 Posadite drevesa, da zmanjšate vpliv onesnaževanja
- 69 Izogibajte se nakupu izdelkov/spominkov iz kože, oklov in krzna divjih živali
- 70 Ustvarjajte in delajte kot prostovoljci v skupnostnih bankah hrane in oblačil ter v zavetiščih za živali
- 71 Začnite in/ali pridružite se zelenim klubom v svojem stanovanjskem območju/šoli/pisarni

8

9 Zmanjšanje e-odpadkov

- 72 Popravite in uporabljajte elektronske naprave, namesto da bi jih zavrgli
- 73 Zavrzite pripomočke v najbližjih enotah za e-reciklažo
- 74 Uporabljajte litijeve celice za ponovno polnjenje
- 75 Dajte prednost shranjevanju v oblaku in ne na trdem disku

***

Mission LiFE

Mission LiFE being launched in the 75th year of India's independence, a comprehensive and non-exhaustive list of 75 individual LiFE actions across 7 categories is identified such that most actions are:

- Specific and measurable
- Easy to practice by individuals, communities and institutions, with minimal
- Non-disruptive to ongoing economic activity, and, in fact, promoting economic activity in the foreseeable future

2 List of Actions

1 Energy Saved

- 1 Use LED bulbs/ tube-lights
- 2 Use public transport wherever possible
- 3 Take the stairs instead of an elevator wherever possible
- 4 Switch off vehicle engines at red lights and railway crossings
- 5 Use bicycles for local or short commute
- 6 Switch off irrigation pumps after use
- 7 Prefer CNG/ EV vehicle over petrol/ diesel vehicles
- 8 Use carpooling with friends & colleagues
- 9 Drive in the correct gear. Keep your foot off the clutch when not changing gears

- 10 Install a solar water or solar cooker heater on rooftops
- 11 Switch off appliances from plug points when not in use
- 12 Use biogas for cooking and electricity needs
- 13 Keep temperature of Air Conditioners to 24 degrees
- 14 Prefer pressure cookers over other cookware
- 15 Keep your electronic devices in energy-saving mode
- 16 Use smart switches for appliances which are used frequently
- 17 Install community earthen pots for cooling water
- 18 Defrost fridge or freezer regularly
- 19 Run outdoors instead of on a treadmill

2 Water Saved

- 20 Adopt cultivation of less water intensive crops like millets
- 21 Participate in recharge of rural water bodies through Amrit Sarovar Scheme
- 22 Practice crop diversification. Move from rice & wheat cultivation to pulse & oil seed cropping system.
- 23 Use efficient water saving technologies (like micro-irrigation, bunding, farm ponds, zero tillage, direct seeded rice, alternate wetting and drying and others)
- 24 Create rainwater harvesting infrastructure in home/ schools/ offices
- 25 Use drip irrigation systems created with waste materials, wherever possible
- 26 Reuse water from washed vegetables to water plants and other purpose
- 27 Pre-soak heavy pots and pans before washing them
- 28 Do not discard unused stored water every time there is fresh water coming in taps
- 29 Use buckets instead of hose pipes to water plants/ floors/ vehicles
- 30 Fix leaks in flushes, taps and waterpipes
- 31 Use water-efficient fixtures for taps, and showerheads, and toilet flush units
- 32 Invest in a water meter for your house to measure water consumption regularly
- 33 Reuse water drained out from AC/RO for cleaning utensils, watering plants and others
- 34 Prefer a water purification system that wastes less water

3 Single Use Plastic Reduced

- 35 Use cloth bag for shopping instead of plastic bags
- 36 Carry your own water bottle wherever possible
- 37 Reuse glass containers/ packaging plastic items as storage boxes
- 38 Participate in and mobilize participation for clean-up drives of cities and water bodies
- 39 Prefer using non-plastic eco-friendly cutlery during gatherings and events
- 40 Turn off running taps when not in active use

- 41 Use menstrual cups instead of sanitary napkins
- 42 Use recycled plastic over virgin plastic, wherever possible
- 43 Use steel/ recyclable plastic lunch boxes and water bottles
- 44 Cut the packaging bags used for milk, buttermilk, etc. only partially to avoid plastic bits from mixing into biodegradable waste
- 45 Opt for bamboo toothbrushes and neem combs

4 Sustainable Food Systems Adopted

- 46 Include millets in diets through Anganwadi, Mid-Day meal and PD scheme
- 47 Compost food waste at home
- 48 Create kitchen gardens/ terrace gardens at homes/ schools/ offices
- 49 Prepare organic manure from cow dungs and apply to farms
- 50 Prefer locally available and seasonal foods
- 51 Use smaller plates for daily meals to save food wastage

5

Waste Reduced (Swachhata Actions)

- 52 Contribute cattle waste, food waste, and agricultural waste to biogas plant (under GOBARDHAN)
- 53 Practice segregation of dry and wet waste at homes
- 54 Use agricultural residue, animal waste for composting, manuring and mulching
- 55 Recycle and reuse old newspapers, magazines
- 56 Feed unused and uncooked vegetables leftovers to cattle
- 57 Set printer default to double-side printing
- 58 Repair, reuse and recycle old furniture
- 59 Buy paper products made from recycled paper
- 60 Donate old clothes and books
- 61 Do not discard waste in water bodies and in public spaces
- 62 Do not let pets defecate in the public places

6

Healthy Lifestyles Adopted

- 63 Encourage use of millets in food and indigenous herbs and medicinal plants for nutrition and well being
- 64 Prefer consuming natural or organic products
- 65 Start biodiversity conservation at community level

- 66 Plant medicinal plants such as neem, tulsi, giloy, mint, curry leaves, ashwagandha, curry leaves etc. within household premises
- 67 Practice natural or organic farming
- 68 Plant trees to reduce the impact of pollution
- 69 Avoid purchasing products/souvenirs made from skin, tuskers and fur of wild animals
- 70 Create and volunteer at community food and cloth banks, and at animal shelters
- 71 Initiate and/or join green clubs in your residential area/ school/ office

7 E-Waste reduced

- 72 Repair and use electronic devices over discarding the devices
- 73 Discard gadgets in nearest e-recycling units
- 74 Use rechargeable lithium cells
- 75 Prefer cloud storage over a pen drive / hard drive

myGov
मेरे सभार

G20
भारत 2023

NITI Aayog

भारत सरकार
Ministry of Environment, Government of India

UN DIP

UNITED NATIONS
INDIA

UN environment
programme

Embassy of India
Ljubljana, Slovenia

Join the
LIFE
(The Government of India Initiative)

Lifestyle for Environment

Conserve nature today,
for a better tomorrow!

Visit: www.mygov.in/life

@IndiainSlovenia
@IndiainSlovenia
#indiainslovenia
eoiljubljana.gov.in

***